

Feministes peneditis

N. J. - Saragossa

[EL PAÍS - Espanya - 2010.10.07](#)

"Tots els companys, tan radicals en els cafès, en els sindicats i fins en els grups, solen deixar a la porta de casa el vestit d'amants de l'alliberament femení i dins es condueixen amb la companya com vulgars marits", va denunciar la anarquista Lola Iturbe, el 1935. Un any després, en arrencar la Guerra Civil, les dones llibertàries anaven a convertir-se en el símbol de la mobilització espanyola contra el franquisme. La imatge de la llibertària amb el puny en alt, l'arma a l'espatlla, marxant amb pas decidit al capdavant a la caça de l'enemic, acapararia milers de cartells reproduïts per tot Espanya, però no duraria molt.

"En realitat, aquesta imatge agressiva de la dona va desaparèixer molt aviat i va ser substituïda per la consigna 'homes al front, dones a la rereguarda', més d'acord amb el diferent paper que a tots dos gèneres se'ls assignava en l'esforç bèl·lic: els primers, ocupats en tasques de combat en les trinxeres, i les segones en serveis de suport i auxili a la rereguarda", explica el catedràtic d'Història Contemporània de la Universitat de Saragossa, Julián Casanova.

Els populars cartells reproduïts pels anarquistes es van omplir llavors de dones que cosien els uniformes dels seus marits, o les que es demanava: "Tu que vas donar la vida al nen, salva de la mort a l'home" en els hospitals de guerra.

Malgrat tot, es van crear dins de l'anarquisme moviments com Dones Lliures, fundat per Amparo Poch, que defensaven la legalització de l'avortament. "Podia haver portat una vida de burgesa benestant, però va triar un altre camí", assegurava Casanova davant l'expedient acadèmic de Poch, exposat a la mostra: tot matrícules d'honor.